

Suokra-wälikirja.

Omistamaani Rautajärven kartanoon Luopioisten
 pitäjän Rautajärven kylässä kuuluvaan Rikkajärven
 torppaan etan täten asukkaaksi Herman
Jeremiassejan seurainvilla ehdoilla:

1:o) Suokra-aika on _____ vuotta, alkuen _____ kuun _____ päivästä vuonna 19____, jolloin vuokramies saa ottaa tilan haltuunsa. Vuokravuosi luetaan vanhasta päivästä.

2:o) Torppa annetaan vuokralle rakennuttuneen, tilkittynsä kunnossa, kuin se toimitettavassa tulotieluntyössä havaitaan olevan. Paitsi korjennustyö, minnekin kalleksi

3:o) Mää selvästä torppasta suoritetaan torppari vuosittain kartanoon veroa:

a) rahassa: Satakaksikymmentä (160) markkaa

b) luomossa: voita, tansoja, marjoja y. m., kaikki verokappaleet täysimittaisista ja moitteettomista tavaroista,

futen alla seuraava: 1 kilon viljoja / rohtimmon kärkeksi

16 kuintiametria halkoja

Kaikki yllä mainitut pitää olla täysin suoritettuna ennen Tuomaan päivää.

c) päivätyössä omaisia ruu'asjaan: 1:o) viikkopäiviä. Joka viikko 40 hevostyöpäiviä ja 40 miestyöpäiviä ympäri vuoden. Hevostyöpäivien ajasta otetaan jalkapäiviä, jolloin 2 hevostyöpäivätyöstä on tehtävä 3 jalkapäiviä, silloin, jos torpparin hevonen joskus on niin voimaton ja huono, että katsotaan sen, ei voihan olla parissa toisten torpparien eli talon hevosien kanssa. 2:o) matkapäiviä. Vuoden tuloesja matkoja: 3 pitkästä / lyhyt matkaa tahi 25 hevossta päivää. Jos matkoja ei ole tehtävänä, on matkapäivät suoritettavat hevostyössä niinkuin muuttin veropäivät, ja on niitä tehtävä milloin talosta määrätään. 3:o) apupäiviä. Siivellä 40 apupäivää hevosella ja 1 apupäivää jalkajir, joita jalkapäiviä työn laadun mukaan täysivoimainen nainenkin voi suorittaa. Milloin tarve vaatii otetaan huomioon oikeus kutsua useampiakin apupäiväläisiä yllämainittuista torppasta. Apupäiviä tehdään riittävästi y. m. työssä

4:o) Työpäivän pituus on 13 tuntinen paitsi Lokakuun
1 päivästä Huhtikuuhun 11 tuntinen

lukuunottamatta ruokalomat, joita on kartanon hallinnon määräysten mukaan yksi Loka kuun ja Huhtik. kuun välisenä aikana, mutta kaffi jällellä olevan vuoden aikana, kestään suurusloma 1 tunnin sekä päivälistoma 1 tunnin ajan.

Suom! Kaikista ylläolevista päivätyöistä otetaan huomantettu, että ne ylläosanomisen usalla ilman laillista muuttopäivää, ovat kiertelemisittä ja rebellisesti täytettävät, ja otetaan niiden suhteen vielä huomantettu, että torpparin pitää aina heti totella kassä työhön, eikä ilman ilmoitettua estettä pois jäädä. Ilmoittamattomasta pois jäämisestä sakoitetaan torpparia 1 päivätyöllä joka kerralta. Vielä pitää torpparin lähettää työhön sellaista väkettä ja hevosia, joilla on voimaa ja halua päivätyöitten täyttämiseen, etteivät ole häiriöksi ja esteeksi muille työssä. Jos torpparin hevoista tarvitaan pariin kartanoon eli muiden torpparien hevoisten kanssa mihin ajoon tahansa, niin sitä ei saa kieltää. Jos torppari laittaa uppiniiskaisen eli muuten selivottoman päivätyöläisen, jota isäntä ei voi täydellä hyväksyä, lähetetään se takaisin ja on torpparin itse tultava työhön eli hankittava toinen päivätyöläinen. Työistä pitää torpparilla itsellään olemalla kaikki työ- ja ajokulut ja pitää ne ehdottomasti olemalla sellaisia, kuin kartanonkin kalut eli muuten isännän hyväksymät. Jos päivätyöistä anne-

taan toistuvasti, ovat ne aina niitä jaettavissa perittävät, ja jos ei niin tehtäisi, on päätetty menetettyä ilmoittaa. Jos jano työhön tulemisesta tuodaan torppaan käsiyllä, että se fieltä miehdän toiseen läheisempään torppaan, on se käsi aina täytettävä ja sen laiminlyömisestä joutuu torppari sakkoa yhden päivän ajan joka kerralta. Näiden asettamia työjohtajia ja etumiehiä, ovat ne fieltä tahansa, on aina ja joka paikassa ehdottomasti toteutava, josta erittäin varoitetaan.

5.o). Pitää täydellisesti kunnossa, paitsi kaikkien omien piirien ympärillä olevat aidat ja omilla mailaan olevia oja

Altaus- ja ojitusvelvollisuuksien täyttämiseksi on katelmuslautakunnan päätösten ja arvioimista täysin seurattava.

6.o). Ilosteet ja palovakuutusmaksut. Torppari vastaa kaikista torpasta ja torpan väestä menevästä makuista ja ulosteista, ovatpa ne mitkä nimellisiä tahansa, näiden joukosta myös palovakuutusmaksusta. Palovakuutuksesta pitää isäntä huolen, ja kustakin rakennuksesta määrätään erittäin puuaineen ja erittäin muiden aineiden ja työn arvo. Jos joku rakennus torpasta palaa, nostaa isäntä palovakuutussumman ja pidättää siitä itselleen puuaineen osan ja loppu jää torpparille, joka on edesvastauksessa uuden rakennuksen laittamisesta täyteen kuntoon palaneen sijaan. Jos uusi rakennus tarvitaan entistä suurempi, olkoon torppari velvollinen semmoisten rakentamaan, olipa entinen palanut tai vanhudesta rappentunut, mutta katelmusmieheksi arvioon mukaan saapi hän silloin isännältä korvausta suuremmista kustannuksistaan. Muuten pidettävään torppari ja hänen väkensä tulit erittäin varovasti. Ja kielletään torpparia ja hänen väkensä Toukok. 15 päivän ja Syysk. 15 päivän välisellä ajalla 20 markan sakon uhalla ja wahingonkorvaamisen velvollisuuden, talonhännän eli työjohtajan luvatta syyttämästä tulit ulkona ledolla, metsässä eli niittymaalla. Torppari ei myöskään saa riuhkissa, heinäladoissa eli muissa ulkohuoneissa polttaa tupakkaa, ei kotona eikä farmossa. Jos torppari ja hänen väkensä rikko tätä vastaan, olkoon joka erältä wifapää _____ markan ~~katelmaksi~~ ~~joka menee torpparien apulaisaan~~; sitä paitsi on torppari velvoitettu suorittamaan laillisen sakan ja korvaamaan tapahtuneen wahingon. Torpparin velvollisuus on myös ottaa osaa kruunukuorma-kunditukseen ja lotaoiden majoitukseen, milloin jellaista talon tehtäväksi määrätään. Jos kulowalka sattuu talon eli lähimpien naapurien metsään, on torpasta siellä oltava yhden miehen koko palon ajan jaamatta siitä mitään päimätyötä hyväksien.

7.o). Wiljelys- ja rakennusvelvollisuuksia. Beltojen ja niittujen wiljelyksessä on ehdottomasti noudatettava kokoon agronomin kautta vast'edes ehkä toimitettavaa wiljelysuunnitelmaa. Niittuwiljelykset ovat pidettävät hmoässä kunnossa ja isännän määräysten mukaan pitää torpparin wuositain ottaman vanhempiä kentiä ylös parempaan wiljelykseen. Samaten pitää torppari kaikki rakennukset torppasjaan täydessä kunnossa ja jos tarve waatii rakentaa uusia rappentuneiden sijaan. Rakennuksiin nähden tulee wuokrameiehen talon metsästä ojutuksen mukaan saatawilla puu- ynnä muilla rakennusaineilla alempana määrättyillä ajoilla tehdä seuraawat forjaustyöt, joihin nähden wuotuinen wuokramaksu on siten määrätty, että wuokramies tulisi mailituiista forjauksista korwatuksi:

Zokaiheen lämmitettävään huoneeseensa wiipymättä laittamaan siikkimat, sekä wuoraamaan jokaisen täydessä ajomuskunnossa olevan asuinrakennuksensa ja pitämään muuten seinät, permannot, wälikatot, akimat ja ovet täysin täyvinä ja kunnossa sekä muurit ehjinä. Kaikkien torpan rakennuksiin wiipymättä hanttimaan nurkka- laudat. Ahoiden kunnossapitoon warten pitää isäntä eli se, jonka hän sijaansa asettaa, kahden wieraan miehen kanssa, joista torpparit walitsewat toisen, torpeissa katelmuksia joka kolmas wuosi eli useimminkin, jos tarve niin waatii. Näissä katelmuksissa merkitään toimituskirjaan huoneiden ja tilusten tila, onko ennen annettuja käshjiä täytetty ja mitä puutteita löytyy huoneissa, wiljelyksissä, aidoissa ja ojissa, sekä miten ne ovat korjattawat. Muutakin isännän ja torpparin wälisiä sopimuksia merkitään toimituskirjaan. Torpparin tullessa tilalle

ja hänen sitä lähtiesjään toimituksia katelmuksessa sekä muulloinkin vahvistavat vierasmiehet toimituskirjan allekirjoituksellaan. Tällaisessa katelmuksessa toimituskirjaan merkittävät ja vierasten miesten vahvistamia puutteellisuuttia pitää torpparin jomassa katelmuksessa määrätyn ajan kuluessa parantaa. Vierasten miesten vahvistamia muistutuksia vastaan ei saa valittaa.

8.o). Rakennuksiin, aidaksi ja muiksi kotitarpeiksi tarvittavia mänty- ja kuusipuita ei saa ottaa muita kuin isännän eli hänen määräämisiä henkilöiden merkittämisiä, jos sitä määrystä vastaan riikoo, maksetaan torppari jokaisesta mänty- ja kuusipuusta _____ markkaa rungolta yhteiseen torpparien apukasjaan ja isännälle rungon himan. Mitä torppasja rakennetaan rehu- tai niittylatoja, kalustohuoneita tai muita sellaisia, ovat ne rakennettavat laudoista tai pinnoista ja fatot päveistä tai oljista, eikä puolikkaista, ja maffaa talo jaha-laitoksiin pinnat, waan on ne torpparin paikalle itse vedettävät. Jos näitä tavaroita ei ole saatavissa, on torppari velvollinen ilman korvausta kotona jahaamaan tarpeensa. Stalkki nauhat on torpparin itse hankittavat. Polttopuitteen käyttöön torppari maassa olevia kuivia puuta sekä oksia ja kantoja niin paljon kuin niitä metsästä löytyy. Hakojen takia ei saa yhtään mänty- ja kuusipuuta, ei edes taimia kaataa, waan on käytettävä katojia, pajuja y. m. lehdeksiä ja mitä kaadetuista tarvepuista sekä perkaufesta hakoja kotoontuu. Hakojen asemesta käyttöön torppari jammalpehkuu.

*Jos laittaa wasta tilusta
nauvettaan permannon on torpparin
vedettävä aineet paikalle*

Torpparin on hankittava vuodessa jwrella talwen waraksi lehdeksiä wähintäin _____ kuormaa omilta tilu-tiltaan ja yhteiseltä laiturilta; jos ei ole sitä määrää, on maffava torpparien yhteiseen apukasjaan _____ penniä kuormalta. Polttopuunemekin wähentämiseksi on torpparin kiireimmiten hankittava itselleen pelokone sekä muuripata ja hellilaitos.

9.o). Torppari saapi omaksi tarpeeseen hakata halvoja ja riipipuita _____ kuutio metriä maassa oleista puista ja _____ kuutiometriä pystystä koiwuja ja leppiä kartanon määräämästä paikasta ja tarikkojen sääntöjen mukaan; jos nämät eivät riitä, niin maffava torppari isännälle _____ penniä kuutiometriltä, mutta jos hän wähemmällä tulee toimeen, saa hän isännältä jaman maffun kuutiometriltä _____

10.o). Soiden ja kasvien polttaminen ilman lupaa on torpparilta kielletty; kuten myös metsästyö ja kalastus. Minkäänlaatuista metsäntuotteita ei torpparilla ole luvata wiedä omista piireistä pois, ei waihtaa eikä myydä. Sama on laita heinien ja kaimenimisten karjanrehujen kanssa. Kuitenkin saakoon torppari isännän suostumuksella ja tiedolla myydä toijelle kartanon torpparille liitkoja rehuwarojaan.

11.o). Starjaansa saa torppari pitää yhteisellä sitä warten eroitetulla laiturilla, mutta jos se talon eli toisten torpparien wilsjelysmaille tunkee pahoja tekemään, olkoon torppari velvollinen korvaamaan wahingon lain mukaan. Elukoita pitää torpparilla oleman yli vuoden, ellei isäntä anna luvun olla alemman: _____ hevosia, lehmii, joka tynnyrialaa kofden wilsjelyä maata _____, lampoita korkeintaan _____, wuohia ei saa pitää patiti sijällä tai lieka-nuorassa.

12.o). Afsaan kuulumattomia henkilöitä ei torppari saa luonaan suojia eikä kirjoisjaan pitää.

13.o). Kartanon alle kuzwvasta wäestöstä ei torppari saa palkata itselleen, ei taloon apupäiwäläiseksi eikä omiin iwihinä fetään ilman isännän lupaa.

14.o). Torpparien yhteiseltä apukasjasta annetaan apua hallojen ja muiden wahinkojen helpoittamiseksi sekä yhteistoiminnan edistämiseksi, mutta aluksi annetaan apua ainoastaan juurempien wahinkojen jattussa tarwitsewille, waan rahaston wartus ja niin juureksi, että wuotuiset forot noujewat yli sadan markon, niin käytettävään oja koroiesta jota wuosi yhteisten koneiden, apulainoitusten ynnä muiden jellaisten oston. Myös käytettävään rahaston waroja ja kotoja wanhojen, ijkäiden ja kiwulloisten torpparien sekä heidän palvelijottensa eläkewukki. Tätä rahastoa heitaa kartanonomistaja sekä kalli torpparien keskuudestaan walitfemaa apujäsentä, jotka yhdessä ovat täydesä tilintekowelwollisuudessa ylläolewista waroista.

15.o). Allamaintuista fyistä voi kartanonomistaja heti ilman laillista muuttopäivää eroittaa torppa-
ien vuokraajan, jota on paitsi laillista edesvastausta, velvollinen palittsemaan kaikki tämän kautta syntyneet
vahingot, jotka oheisa torppari menettää kaiken oikentien apufasinaan, vuoden kassuvidin ja mahdollisesti lä-
tyvään eläinten vuokaan. 1:o) Kun torppari vapaatastojesti on rittomut tämän vuokraavälitajan sääntöjä ja
ehtoja vastaan. 2:o) Kun torppari harjoittaa juoppoutta, haureutta tai muuta yleistä huoruttä ja järjestyttä
vastaan jottua elämää, salakapakoitjenistä, mukfotansien pitämistä eli muuta fellaista. 3:o) Jos torppari
tuomitaan yleisen lain rittomifestä tai joutuu kinni petofesta, metänvartaudesta tahi kättee pahanaiureifia
ihmifä. 4:o) Jos torppari käyttätty sopimattomasti itäntäänit tahi häne aiettamia käsitjitään köhtöän tahi
faatua väkewillä juomilla itänitän aiettamat etuniefet ja töiden jöbtöjät toimifia keluottomifä ja tyfenemät-
töimifä.

16.o). Jos vuokraaja kuolee ennen vuokra-ajan loppua, ilmoittatoot perillifet heti itänitälle, tabtowatto
he torppaa edelleen pitää ja kuka heistä eli heidän vuolestaan wastaa vuokraavälitajan täyttämifestä. Jos
itäntä asian hewätfim, nauttifvat perillifet vuokraoikentta ajan loppuun, mutta jos eiwät woi tahi tabdo itä
kätteä, jättätööt torpan laillista muuttoaikaa nautittuunaan.

17.o). Kun vuokraaja lähtee tilalta vuokra-ajan loppuifä tai omasta tahi kartanon vuolesta irtifanot-
tuna, jolloin irtifanoinen pitää tapautua Tuomaanpäiwänä tai itä ennen, itä _____ muutto Ma-
fifimun 14 p. 1914 _____, jättätöön jantuu werran huwitouulle ja feiamofki walmifettua
maato, kuin wuimeifimä muuttamifien edellifimä wuofina on tilalla ollut. Itäntään olfot kaikki tarpeellifet ja
tarwallifet talwiojät tehdöt. Pöbalanta pois ajettu ja fijoalle uutta rutaa 50 kuornaa ajettu itä riöhipunta
8 fuutiometriä ja halkoja 10 fuutiometriä kotatuna. *Kotiin ajettuna*

18.o). Wuutoin on noudatettava lafi maanvuokraesta maalla fejäfimun 19 päiwältä 1902.

Tätä vuokraavälitajaa on yhtäpitäwän fappale laadittu molemmille asianofajelle; mitä kaikki iten
wakuutetaan.

Suopioinen Joulu kunn 17 päiwänä 1902.

Karl Rättölä

Tähän vuokraojumukseen tyydyin ja itoudun itä tarkoin noudattamaan. Paikka ja aika tuin allä.

Herman Rikkajärvi

(Vuokraaja).

Töidätavat:

Kaarl Kaurista

Aleksander Tietäväinen